

Міністерство освіти і науки України
Асоціація університетів України
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
Національний університет «Острозька академія»
Університет імені Адама Міцкевича (м. Познань)
Чорноморський державний університет імені Петра Могили

Тези

**ХІІІ Міжнародної науково-практичної
конференції молодих учених
«Ольвійський форум-2014:
Механізм формування і розвитку ринкової економіки»**

**16-18 травня 2014 р.
Миколаїв-Коблево, Україна**

Ольвійський форум-2014: Механізм формування і розвитку ринкової економіки : тези XIII Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених, Миколаїв-Коблево, 16-18 травня 2014 р. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2014. – 40 с.

У збірнику містяться матеріали конференції «Ольвійський форум – 2014: Механізм формування і розвитку ринкової економіки».

СУЧАСНИЙ СТАН КРЕДИТУВАННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Досліджуючи питання кредитування сільськогосподарських підприємств, слід підкреслити, що кредитне забезпечення сільського господарства – це цілісна система взаємопов'язаних елементів, яка передбачає надходження кредитних ресурсів суб'єктам господарювання на ринкових умовах з урахуванням об'єктивних особливостей галузі.

Однією з проблем сільськогосподарських підприємств є подолання перешкод щодо поліпшення та розширення кредитного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників. Досвід банківського кредитування підприємств свідчить, що значною мірою проблеми кредитування зумовлені:

- відсутністю обґрунтованої концепції реформування й розвитку аграрного сектору країни та недосконалою законодавчою базою проведення аграрної реформи;

- значним відставанням агропромислового виробництва від інших галузей народного господарства за рівнем фондоозброєності праці;

- застарілими технологіями виробництва та використанням фізично зношеної техніки, що призводить до значних втрат урожаю: галузь забезпечена технікою лише на 60 %, крім того, понад 80 % парку сільськогосподарської техніки вже відпрацювали свій амортизаційний строк, унаслідок чого близько 12-15 % зернових залишаються на полях щорічно;

- значними платежами в бюджет й особливо позабюджетні фонди, що призводять до зниження прибутковості сільськогосподарських підприємств;

- зростанням дебіторської заборгованості за реалізовану сільськогосподарську продукцію, що потребує вдосконалення системи розрахунків і додаткового фінансового забезпечення галузі;

- високою ризикованістю галузі з відносно низьким рівнем прибутковості, порівняно з іншими галузями економіки;

- уповільненою оборотністю коштів на виробничій стадії у зв'язку з тривалим у часі технологічним процесом у землеробстві та тваринництві;

- відсутністю відповідних механізмів регулювання аграрного ринку та підтримання цін на основні види сільськогосподарської продукції;
- відсутністю дієвих механізмів захисту внутрішнього ринку та заходів щодо створення сприятливих умов для експорту сільськогосподарської продукції;
- поступовим і нерівномірним нагромадженням витрат, яке наприкінці виробничого циклу завершується поверненням коштів у формі виручки від реалізації продукції, тому сезонні витрати сільськогосподарським товаровиробникам раціональніше відшкодовувати за рахунок кредиту, ніж за рахунок власних коштів, тому що останнє вимагає вилучення з обігу значних сум, розмір яких значно залежить від закупівельних цін;
- низьким рівнем інвестиційної привабливості [2, с. 129].

Враховуючи вищезазначене, об'єктивна необхідність використання кредитних відносин в аграрній сфері економіки пов'язана з особливостями сільськогосподарського виробництва, нерівномірністю руху оборотних засобів підприємств, значним відхиленням потреби в оборотних засобах від їхньої фактичної наявності [3, с. 30].

Кредитне забезпечення сільськогосподарських підприємств – комплексний показник, який охоплює такі складові: кредитний механізм, кредитоспроможність підприємства, кредитну інфраструктуру, державну цільову підтримку, кредитний ринок. Удосконалення кредитного забезпечення потребує системного підходу до кожної з цих складових, тому їх потрібно розглядати в комплексі як частини єдиного цілого. Зміна однієї з цих частин об'єктивно не може призвести до фундаментальних змін у кредитному забезпеченні [1].

У процесі дослідження бачимо, що обсяг кредитування не відповідає потребам галузі. До причин стримування динамічного росту кредитних вкладень належать: низький фінансовий стан аграрних підприємств; недостатнє правове регулювання відносин, пов'язаних із забезпеченням кредитів; відсутність належної застави в сільськогосподарських підприємствах; високі відсоткові ставки, які зумовлені, як показали дослідження, високою вартістю залучених довгострокових ресурсів; дефіцит довгострокових ресурсів у банках; недостатній менеджмент у банках тощо.

Література

1. Крамаренко І. С. Кредитне забезпечення аграрних підприємств: стан, проблеми, перспективи / І. С. Крамаренко // Бізнес-навігатор. – 2010. – № 3 (20) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Biznes/2010_3/2010/03/100321.pdf.

2. Кредитування і контроль : [навч. посібник] / В. Я. Вовк, О. В. Хмеленко. – К. : Знання, 2008. – 463 с.
3. Калашнікова Т. В. Стан і тенденції розвитку кредитного забезпечення аграрної галузі України / Т. В. Калашнікова // Фінанси України. – 2010. – № 10. – С. 29–37.

УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

У ринковій економіці кожен крок та дія суб'єкта господарювання пов'язані з ризиком. Суб'єктів господарювання на ринку досить багато. Це виробники та споживачі, підприємці та наймані працівники, промислові капіталісти, банкіри й торговці, власники позичкового капіталу, власники цінних паперів тощо. У такій ситуації важливим стає ухвалення обґрунтованих управлінських рішень та їх реалізація з урахуванням кінцевих результатів, які досягаються за умов належної системи управління [1, с. 28].

Основними проблемами формування та використання фінансових ресурсів підприємств в Україні є низький рівень фінансового менеджменту, який зумовлений недоліками в підготовці відповідних спеціалістів, труднощами із залученням зовнішніх джерел фінансування, що спричинено низькими кредитними та інвестиційними рейтингами підприємств, дефіцитом внутрішніх джерел фінансування, нерациональним витрачанням фінансових ресурсів [3, с. 86].

Функціональна визначеність ринку полягає в забезпеченні ним процесів саморегулювання економічної системи. Він виконує регулятивну функцію в процесі безперервного відтворення та надійного зв'язку між виробництвом і споживанням, в об'єднанні економіки в єдине ціле, у розподілі ресурсів між різними сферами виробництва. У цьому значенні ринок виступає функціональною формою економічних зв'язків між суб'єктами економічної системи. На ринку з'являються попит і пропозиція, відповідність виробництва споживанню, економічні інтереси суб'єктів, індивідуальні витрати праці на виробництво товарів порівнюються із суспільним еталоном, виявляється міра корисності товарів і послуг.

Виконувати свої функції ринок може за таких умов:

– незалежність суб'єктів господарювання, наявність певних прав і свобод товаровиробників у поєднанні з їхньою фінансово-економічною відповідальністю;

- наявність права власності на засоби виробництва, створений продукт і дохід;
- наявність права самостійно визначати ціни на виготовлені товари й послуги та знаходити ринок збуту продукції;
- наявність свободи вибору господарської діяльності та джерел фінансування;
- наявність розвиненої ринкової інфраструктури;
- наявність стійкої фінансової і грошової системи;
- наявність певного економічного середовища та і клімату, які сприяли б господарюванню в ринкових умовах [4, с. 168].

Деякі управлінські нововведення впроваджуються за індивідуальною методикою. Зокрема, останнім часом стає популярною методика запозичення передового досвіду (бенчмаркінг). У результаті такого процесу розробляють заходи, спрямовані на перекриття розриву між підприємством, яке реформується, і лідером.

В Україні до цього поняття ставляться ще насторожено, побоюючись, що за ним стоїть промислова розвідка. Насправді різниця між двома цими методами принципова. Бенчмаркінг – метод вивчення чужого досвіду, який не становить таємниці [2, с. 308].

Ідеться про наявність достовірної інформації щодо ринку і його суб'єктів та правових гарантій вільного підприємництва. Саме тому для ефективного управління доцільно використовувати бенчмаркінг.

Виходячи з особливостей вітчизняної ділової культури, рекомендуємо проводити щорічний моніторинг за методом бенчмаркінгу, приєднуючи його до циклу стратегічного планування. Бенчмаркінг може застосовуватися не тільки для запозичення методів ефективного управління, а й для запозичення технологій, ноу-хау, зразків товарів, способів роботи на ринку. Іншими словами, цей метод ширший, ніж проблематика управлінських інновацій.

Використовуючи бенчмаркінг, суб'єкти господарювання зможуть знайти можливості для покращення управління підприємством, удосконалити та застосувати нові бізнес-процеси, збільшити прибутки, що зараз є як ніколи актуальним.

Література

1. Вахрушев Е. А. Развитие бизнес-процессов в промышленности в условиях мирового экономического кризиса / Е. А. Вахрушев // Вестник Удмуртского университета. – 2009. – № 1. – С. 28–32.
2. Захарченко В. І. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки : [навчальний посібник] /

В. І. Захарченко, Н. М. Корсікова, М. М. Меркулов. – К. : ЦУЛ, 2012. – 448 с.

3. Опарін В. Фінансова система України (теорико-методологічні аспекти) : [монографія]. – Вид. 2-ге, без змін / В. Опарін. – К. : КНЕУ, 2006. – С. 240.
4. Швайка Л. А. Державне регулювання економіки : [навчальний посібник] / Л. А. Швайка. – К. : Знання, 2006. – 435 с.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА НЕДОЛІКИ ФУНКЦІОНУВАННЯ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Європейська інтеграція і членство в Європейському Союзі є стратегічною метою України – це є найкращим способом реалізації національних інтересів, побудови економічно розвинутої і демократичної держави, зміцнення позицій у світовій системі міжнародних відносин. Для України європейська інтеграція – це шлях модернізації економіки, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, вихід на світові ринки, насамперед на ринок ЄС. Як невід’ємна частина Європи, Україна орієнтується на чинну в провідних європейських країнах модель соціально-економічного розвитку [4].

При оцінюванні основного змісту і результатів бюджетної політики України привертає увагу суперечливість і некомплектність фінансових перетворень, а це свідчить про те, що процес створення нової фінансової системи ще не завершився. На початку ХХІ ст. різко змінилися внутрішні й зовнішні умови соціально-економічного розвитку України, насамперед пов’язані з наслідками світової фінансової кризи.

Науковий аналіз основних тенденцій сучасної бюджетної політики та нерозв’язаних проблем дає змогу виділити кілька стратегічних ліній майбутньої бюджетної політики.

1. Світовий досвід показує, що найвища ефективність використання державних фінансів досягається в разі забезпечення єдності цілей бюджетної політики і завдань розвитку економіки, удосконалення політичної системи. Без забезпечення економічного зростання неможливо розв’язати жодне важливе завдання бюджетної політики.

2. В умовах поступової інтеграції фінансової системи України в світовий фінансовий простір важлива роль належить бюджетній політиці, яка має забезпечити національні інтереси України у формуванні економічної політики за допомогою впровадження нових бюджетних технологій, використання сучасних знань у галузі державних фінансів, бюджетного менеджменту.

Центром бюджетної політики є питання зміцнення бюджетної дисципліни, передусім збільшення надходження податків, регулярна виплата заробітної плати працівникам бюджетної сфери. Чимала увага в цих умовах повинна приділятися збалансованості бюджету. Важливою є і роль Мінфіну, особливо щодо управління державним боргом і бюджетним дефіцитом. Проте стабілізація фінансового становища країни ще має нестійкий характер, зумовлений недостатньою увагою держави до інвестиційної сфери, що підриває дохідну базу бюджету в перспективі. Проблема збалансування бюджету, тобто досягнення бюджетної рівноваги, також належить до ключових проблем сьогодення. Із причин об'єктивного та суб'єктивного характеру держава в процесі свого функціонування витрачає все більше коштів [1, с. 25].

Ще однією з вагомих для України проблем можна назвати проблему зростання державного боргу і витрат з його обслуговування. Такі значні проблеми потребують пошуку напрямів удосконалення бюджетної політики. Вона повинна включати досить широке коло дієвих важелів, за допомогою яких держава ефективно буде здійснювати розподільчі й перерозподільні функції, а саме: контроль за цільовим та ефективним використанням бюджетних коштів, удосконалення фіскальної та монетарної політики держави тощо. Актуальним у цьому плані залишається запровадження нових, сучасних підходів та принципів адміністрування державних видатків, що спрямовані на підвищення ефективності витрачання бюджетних коштів та перетворення бюджетної політики на дієвий інструмент соціально-економічного розвитку країни [6].

Бюджетна політика має враховувати процеси фінансової глобалізації, бути все більш прозорою, що, у свою чергу, потребує розробки не тільки механізмів адаптації, а й захисту від спекулятивно-кримінальних атак на фінанси держави. Усе це зумовлює необхідність вироблення механізмів захисту національних інтересів у сфері державних фінансів, зокрема щодо запобігання локальним ринковим кризам. Реформи системи державних фінансів, проведені в Україні у 2010-2011 рр., були наймасштабнішими за останні десять років. Це стосується як реформ щодо системи державних фінансів, так і їх глибини. Реформування бюджетної системи відбувається як на рівні змін принципів її функціонування, які містяться в новій редакції Бюджетного кодексу, так і на рівні окремих елементів та механізмів.

Підсумовуючи вищесказане, відзначимо, що необхідною умовою розвитку та покращення економічної ситуації в країні є ефективна

бюджетна політика, яка розробляється з метою оптимального збалансування бюджетних параметрів з урахуванням бюджетних пріоритетів, розвитку бюджетної сфери та необхідності виконання державою головних функцій.

Література

1. Березянко Т. В. Особливості державного управління національною бюджетною системою в ринковому форматі / Т. В. Березянко // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 1. – С. 24–26.
2. Ковальчук М. К. Реформування бюджетно-податкової системи України в умовах інтеграції в європейський фінансовий простір [Електронний ресурс] / М. К. Ковальчук. – Режим доступу : http://ndi-fp.asta.edu.ua/thesis/67/#.UvkAEmJ_tqw.
3. Лисяк Л. В. Бюджетна політика у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку України : [монографія] / Л. В. Лисяк. – К. : АФУ, 2009. – 600 с.
4. Сабан М. В. Переваги і недоліки інтеграції України до ЄС [Електронний ресурс] / М. В. Сабан. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Economics/67697.doc.htm.
5. Сльозко О. Європейський вибір України в контексті інтеграції в ЄС / О. Сльозко // Україна у світовому економічному просторі. – К. : Таксон. – 2008. – 246 с. – С. 63–81.
6. Сторонянська І. Бюджетна політика в умовах формування моделі конвертованого регіонального розвитку в Україні / І. Сторонянська // Економіка України. – 2010 – № 3. – С. 43–52.
7. Фіалко А. Проблеми і перспективи інтеграції України до ЄС [Електронний ресурс] / А. Фіалко. – Режим доступу : <http://vww.uceps.org.ua/ua>.

СУТНІСТЬ СТРАХУВАННЯ МАЙНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ

Становлення і подальший розвиток ринкової економіки зумовлює необхідність формування страхового ринку, який являє собою систему економічних відносин.

У цілому страхування можна розглядати з трьох сторін: економічної, юридичної і технічної. З економічної точки зору страхування, це захист свого капіталу чи праці, якщо йдеться про особисте страхування, від непередбачених шкідливих наслідків, який проводиться страховими організаціями-страховиками за певну плату у вигляді страхових внесків. З юридичної точки зору страхування – це договір, де одна сторона (страхувальник) зобов'язується сплатити встановлений внесок, страхову премію, а інша сторона (страховик) зобов'язується відшкодувати завдану шкоду в межах установленної суми. Із технічної точки зору, страхування є формою організації стягування зборів із наступним їх розподілом між обмеженим колом учасників. Розміри цих збитків визначаються відповідно до розмірів можливої шкоди і ймовірності настання цієї шкоди, а розподіл цих зборів проходить тільки між потерпілими.

«Найпоширенішим є визначення страхування як системи економічних відносин, яка охоплює утворення спеціального фонду засобів (страхового фонду) та його використання (розподіл та перерозподіл) для подолання та відшкодування різноманітних втрат, збитків, спричинених несприятливими подіями (страховими випадками) шляхом виплати страхових сум та страхових відшкодувань» [1, с. 83]. Це визначення не враховує, що не завжди виплата страхової суми спричинена настанням страхового випадку і має від'ємний результат. Може бути така ситуація, коли страхова сума сплачується після закінчення договору страхування.

Наступне визначення страхування: «це економічні відносини, за яких страхувальник сплатою грошового внеску забезпечує собі чи третій особі в разі настання події, обумовленої договором або законом, суму виплати страховиком, який утримує певний обсяг відповідальності і для її забезпечення поповнює та ефективно

розміщує резерви, здійснює превентивні заходи щодо зменшення ризику, а в разі необхідності перестраховує частину останнього» [2, с. 21].

Поняття «страхування» є також системою заходів та певних дій страховика щодо створення та використання страхового фонду. Страхування розкривається як вид бізнесу, що заснований на формуванні юридичною особою (страховиком) страхового фонду за допомогою укладання договорів страхування, відшкодуванні збитків, що виникли при настанні страхових випадків, використанні тимчасово вільних коштів як кредитних ресурсів із метою отримання додаткового доходу [3, с. 37].

Із точки зору фінансових відносин, страхування зумовлене рухом грошових коштів у процесі накопичення й перерозподілу грошових доходів. Але для страхування властиві економічні відносини, які передбачають перерозподіл доходів та коштів для нагромадження лише з метою відшкодування матеріальних чи інших втрат.

Отже, однією з рис фінансової категорії страхування є ймовірний рух грошової форми вартості. Грошові перерозподільчі відносини у страхуванні виникають лише за наявності страхового ризику.

Страхування авторами аналізується як засіб захисту страхувальником своїх економічних інтересів за допомогою страхового полісу, що визначає сплату страхових премій, формування страховиком за рахунок цих премій страхового та резервного фондів, відшкодування збитків у вигляді страхових сум і страхових відшкодувань.

Таким чином, можна зробити висновок, що страхування є економічною категорією і складовою частиною економічної системи держави. Реформування економічної системи на сучасному етапі лише наголошує на об'єктивному характері страхування як економічної категорії, що забезпечує відносини між державою, підприємствами всіх форм власності, населенням і страховими компаніями.

Література

1. Бабенко В. Канали розподілу страхових послуг у промислово розвинутих країнах / В. Бабенко // Економіка України. – 2007. – № 7. – С. 82–87.
2. Осадець С. С. Страхування / С. С. Осадець. – [2-ге вид., переробл. і допов.]. – К. : КНЕУ, 2007. – 599 с.
3. Шелехов К. В. Страхування : [навч. посіб.] / К. В. Шелехов, В. Д. Бігдаш. – К. : МАУП, 2005. – 424 с.

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОГО ФІНАНСУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сільське господарство – важлива галузь економіки України, яка виробляє 11 % валового внутрішнього продукту, є сировинною базою для переробної, харчової, легкої промисловості, формує продовольчу безпеку та впливає на соціально-економічну ситуацію в державі [1].

В умовах трансформаційних процесів в економіці України невіршеними залишаються безліч теоретичних, методичних і практичних питань фінансування діяльності сільськогосподарських підприємств. Слід зазначити, що окресленими проблемами займалися багато вітчизняних учених, серед яких варто відзначити: В. П. Галушко, М. С. Герасимчука, С. О. Гуткевича, М. І. Кісіля, П. А. Лайко, Г. М. Підлісецького, А. А. Пересаду, П. Т. Саблука, П. А. Стецюка, В. П. Савчука, А. М. Третьяка, А. В. Чупіса та інших.

Метою дослідження є висвітлення основних фінансових проблем соціального розвитку сільськогосподарських підприємств.

На сьогодні в Україні велика кількість сільськогосподарських підприємств опинилися в скрутному становищі через відсутність державної підтримки, що призводить до зниження конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств.

Державна фінансова підтримка, як правило, спрямовується на заходи, що мають важливе значення для розвитку сільського господарства і не можуть бути профінансовані власними коштами аграрних підприємств або за рахунок кредитів комерційних банків. Державна підтримка сільського господарства України охоплює бюджетне фінансування програм і заходів, які спрямовуються на розвиток галузі, пільговий режим оподаткування, часткову компенсацію процентних ставок за користування кредитами комерційних банків, списання безнадійної заборгованості перед бюджетом [3].

Наприклад, на фінансування однієї з основних програм для сільгоспвиробників – підтримки заходів в агропромисловому комплексі – 2013 р. закладено 96,8 млн грн проти 1,01 млрд грн у 2012 р. Аналіз видатків Державного бюджету на 2013 р. свідчить про

значні скорочення фінансування майже всіх програм в аграрному секторі, порівняно з бюджетом на 2012 р. [2; 3].

У нинішніх умовах стрімкого науково-технічного прогресу, надмірно швидкого споживання обмежених ресурсів, негативної дії безлічі чинників виробництва на довкілля необхідно першочергову увагу приділяти стійкому розвитку сільськогосподарських підприємств і сільських територій у цілому, оскільки ефективне функціонування суб'єктів господарювання аграрного сектору неможливе без функціонування виробничої і соціальної інфраструктур сільської місцевості.

Результати проведених досліджень свідчать про важливість і доцільність державної фінансової підтримки розвитку сільського господарства, що потребує реалізації комплексу заходів із метою підвищення інвестиційної активності регіону, виявлення в діяльності інвесторів перешкод та визначення заходів їх подолання, забезпечення зростання надходжень інвестицій і вирішення завдяки цьому найголовніших проблем та завдань соціально-економічного розвитку області. Для ефективного розвитку сільськогосподарського виробництва в Україні та підвищення його конкурентноздатності перш за все необхідно впорядкувати процес державного фінансування сільського господарства, забезпечити його значне зростання та ефективність використання, що відповідає як принципам ринкової економіки, так і підходам до державного стимулювання сільськогосподарського виробництва в інших країнах. Підсумовуючи вищенаведене, зазначимо, що обмеженість ресурсів в аграрній сфері примушує шукати якісно нові підходи, ефективні фінансові схеми та механізми їх фінансової підтримки.

Література

1. Чепка В. В. Фінансування сільськогосподарських підприємств: стан та удосконалення : дис. ... канд. наук : 08.00.08 / В. В. Чепка. – 2008.
2. Про державний бюджет України на 2012 рік : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4282-17>.
3. Майстро С. В. Напрями державної підтримки аграрного сектора та її вплив на конкурентоспроможність продукції на світовому ринку [Електронний ресурс] / С. В. Майстро. – Режим доступу : <http://www.academy.gov.ua/ej/ej2/txts/galuz/05msvpsr.pdf>.

ОСНОВНІ ДЕТЕРМІНАНТИ АКТИВІЗАЦІЇ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасний розвиток вітчизняних підприємств промисловості повною мірою спирається на підвищення участі в їхніх господарських процесах експортно-імпортних операцій, що в першу чергу пов'язано з інтеграційними умовами функціонування суб'єктів господарювання на міжнародному ринку та спонукає до ретельного дослідження нових методів, шляхів та інструментів покращення експортно-імпортної діяльності.

Будь-яка діяльність промислового підприємства базується на визначенні певних важливих завдань, які потрібно вирішувати в процесі здійснення господарсько-виробничого процесу підприємства з метою досягнення кінцевого результату. Керуючись сучасними вимогами зовнішнього ринку, експортно-імпортна діяльність вітчизняних підприємств промисловості включає в себе виконання таких завдань: правильне залучення виробничих ресурсів, виходячи з потенційних виробничих та фінансових можливостей підприємства; достовірність вибору форм, методів та шляхів реалізації виробленої продукції для торгівлі на зовнішньому ринку з метою отримання максимального прибутку; вигідний вибір іноземного партнера для довгострокового співробітництва та відповідності економічним цілям підприємства; дослідження технологічних можливостей підприємства та вільний вибір пошуку потрібних технологій для його модернізації; підвищення експортного потенціалу та збільшення ефективності від імпорту; досягнення економічної стабільності окремих складових та елементів виробничого процесу за допомогою інтеграції та кооперування виробництва з іншими закордонними підприємствами [2, с. 5].

Активізація експортно-імпортної діяльності вітчизняних підприємств та подальша їх інтеграція в європейські структури зовнішнього ринку спирається на дві важливі детермінанти формування механізму забезпечення експортно-імпортних операцій промислових підприємств, а саме: природно-ресурсна та науково-технологічна. Такі детермінанти утворюють так звану «двополюсну систему», суть якої полягає в тому,

що для того, щоб активізувати зовнішньоторговельний процес, необхідно здійснити аналіз залучення потрібних факторів виробництва, які сприяють приведенню виробничого процесу у відповідність до вимог зовнішнього ринку [1, с. 41-42].

На думку автора, основними факторами природно-ресурсної детермінанти є: кваліфікована праця, капітал, сучасні технології, сировина й матеріали. Значення зазначених виробничих факторів безпосередньо виходить із сучасних умов, в яких функціонують підприємства легкої промисловості, та вже існуючих на підприємстві виробничих потужностей. Акцентуючи увагу на зазначених факторах, слід відмітити те, що вітчизняні підприємства мають достатній кадровий та виробничо-ресурсний потенціал, щоб удосконалювати кваліфікацію робітників та знижувати витратомісткість виробництва продукції на зовнішній ринок. Що стосується матеріально-сировинного забезпечення, переважну кількість належної сировини та матеріалів промислової галузь залучає та імпортує з іноземного ринку. З огляду на це, для вітчизняних підприємств здійснення вдалого пошуку іноземних партнерів та збутової мережі також сприяє успішному отриманні доступу до зарубіжної матеріально-сировинної бази.

Що стосується науково-технологічної детермінанти, то інтенсифікація сучасного розвитку експортно-імпоротної діяльності промислових підприємств головним чином пов'язана з постійним пошуком та відслідковуванням нових технологій, які є особливо необхідними для модернізації виробничого процесу підприємств згідно з вимогами іноземних ринкових партнерів, споживачів та міжнародних стандартів. На сучасному етапі розвитку будь-який товаровиробник повинен стимулювати здійснення наукових робіт і досліджень усередині підприємства, залучати нові знаряддя та засоби праці, досліджувати експериментальні проекти та конструкторські розробки, упроваджувати нові методи зберігання енергії та ресурсів, зниження собівартості й прискорення термінів виробництва.

Отже, щоб інтенсифікувати експортно-імпорتنу діяльність підприємств згідно з вимогами зовнішнього ринку, вітчизняні товаровиробники повинні спиратись на реалізацію ряду завдань у рамках природно-ресурсної та науково-технологічної детермінанти, особливості яких полягають у тому, що перша є більш трудомісткою, інша – капіталомісткою. Вдалий підхід до знаходження альтернативних рішень згідно з цими детермінантами дозволить належним чином активізувати експортно-імпортні операції вітчизняних підприємств.

Література

1. Ситорян С. А. Актуальные проблемы внешнеэкономической стратегии России / С. А. Ситорян // [под. ред. С. А. Ситоряна]. – М. : Наука, 2003. – 327 с.
2. Шишкоедова Н. Н. Экспорт и импорт. Учет и налоги / Н. Н. Шишкоедова : [под. ред. И. А. Толмачева]. – М. : «ГроссМедиа: РОСБУХ», 2008. – 193 с.

Коноплянникова М. А.,
Київський національний торговельно-економічний університет,
м. Київ, Україна

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ У СФЕРІ КАРТОГРАФІЧНИХ ПОСЛУГ

Управління маркетинговою діяльністю – це процес реалізації основних методів і прийомів, вироблених для дослідження, аналізу та вирішення поставлених завдань щодо найповнішого задоволення потреб клієнтів, а також визначення найраціональніших (із фінансової точки зору) способів ведення справ. Основними напрямками забезпечення ефективності управління маркетинговою діяльністю у сфері картографічних послуг є: 1) розробка методології аналізу ефективності управління маркетинговою діяльністю підприємств у сфері картографічних послуг з урахуванням етапів інформатизації галузі та суспільства; 2) побудова системи показників, яка б висвітлювала ефективність управління маркетинговою діяльністю підприємств у сфері картографічних послуг, результативність окремих елементів маркетингової діяльності у співвідношенні до загальних витрат на маркетингову діяльність у сфері картографічних послуг; 4) організація поетапного, послідовного й узгодженого в часі моніторингу ефективності маркетингової діяльності, а також прогнозування ефективності маркетингових процесів і перспектив інформатизації галузі в цілому.

Підприємства галузі у своїй оцінці ефективності маркетингової діяльності можуть рухатися шляхом нарощування й удосконалення системи відповідних показників за такими рівнями:

– маркетингова діяльність підприємств має формальну увагу керівництва підприємств і галузі в цілому. Це відбувається через відсутність нагальної потреби в рекламній та маркетинговій діяльності для забезпечення діяльності підприємств на ринку. Це може бути пов'язано з вузькою спеціалізацією підприємства або управлінською недосвідченістю керівництва. Аналіз ефективності маркетингу піднімається аналізом результативності виробничо-комерційної діяльності;

– оцінка проводиться за допомогою фінансових показників. Для цього маркетингові показники має бути обраховано як грошові

витрати на організацію маркетингової діяльності, а ефективність розглядається з позицій доходів і збитків;

- використовується багато фінансових показників, відділи користуються різними показниками, що й використовуються як звітні керівництву;

- підприємство розвиває ринкову орієнтацію, потік різної ринкової і внутрішньої інформації аналізується, керівники виробляють єдиний узгоджений погляд на ринок.

Одним із загальноприйнятих показників ефективності маркетингової діяльності полягає в зіставленні результатів маркетингової діяльності до та після проведення маркетингових заходів. Аналіз може містити аналіз річних планів, прибутковості, ефективності та стратегічних рішень, як інформаційна база для такого аналізу використовуються фінансові звіти підприємства (про результати господарської діяльності, про прибутки й витрати, балансовий звіт), а також дані щодо: обороту з продажу продукції, розподілення продажів по регіонах, регулярності надходження замовлень, способів продажу, стану товарних запасів, швидкості обробки замовлення, кількості повторних замовлень і т. п. [1, с. 49].

Загальні результати контролю на підприємстві доповнюються аналізом продажу за сегментами споживачів, територіями, каналами збуту, товарами, сегментами. Оцінка клієнтської бази передбачає аналіз цільової аудиторії на основі таких показників: кількість нових покупців, кількість втрачених покупців та фактори її динаміки, рівень задоволеності споживачів, обізнаність цільового ринку.

Контроль внутрішніх бізнес-процесів на підприємствах у сфері картографічних послуг і включає елементи стратегічного й оперативного контролю, у першу чергу ефекту посилення іміджу торгових марок, оптимізації звітності в процесі організації маркетингової діяльності.

Серед внутрішніх показників ефективності маркетингової діяльності необхідно зазначити такий показник, як рівень підготовки персоналу та дієвість служби маркетингу (ефективність організаційної структури і взаємодії з іншими підрозділами підприємства), результативність функціональних дій керівників різного рівня (офісні витрати, результативність відряджень, аналітичної роботи) [2, с. 89].

Серед основних факторів, що підвищують ефективність управління маркетинговою діяльністю у сфері картографічних послуг, можна виділити необхідність створення постійної взаємодії з замовниками та бізнес-партнерами в галузі, динамічність і гнучкість процедур та технологій управління маркетинговою діяльністю з урахуванням

можливостей подальшого розвитку маркетингової діяльності підприємства відповідно до маркетингових стратегій.

Література

1. Каніщенко О. Л. Міжнародний маркетинг: теорія і господарські ситуації : [навч. посіб.]. – 2-ге вид., переробл. / О. Л. Каніщенко. – К. : ІВЦ «Видавництво «Політехніка», 2004. – 152 с.
2. Моисеева Н. К. Управление маркетингом: теория, практика, информационные технологии : [учеб. пособие] / Н. К. Моисеева, М. В. Конишева. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 304 с.

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ УКРАЇНИ

Протягом тривалого періоду розбудови фінансової системи України можна було спостерігати процес збільшення розміру державного зовнішнього боргу. Відбувалися також зміни й у складі валового зовнішнього боргу, до якого, окрім державного, входить ще й заборгованість недержавного сектору (банків і підприємств).

Недосконалість фінансової, грошово-кредитної політики та неефективні дії державних органів управління спричинили не виправдане зростання валового зовнішнього державного боргу. Окрім цього, значне його зростання зумовлено відсутністю достатнього обґрунтування й системного аналізу етапів формування виваженого нормативно-правового забезпечення, дієвого механізму регулювання основних складових державного боргу та контролю за його станом і впливом на національну економічну систему. А тому виявлення соціально-економічної сутності державного кредиту, основних причин і наслідків його застосування є одним із важливих етапів дослідження змісту й особливостей функціонування системи управління державним боргом. Це спонукає до розгляду й визначення природи зовнішнього державного боргу та факторів, що на нього впливають.

Процес розгляду цієї актуальної проблеми передбачає послідовне розкриття видів і форм, структури та класифікації, причин накопичення зовнішнього державного боргу в Україні та динаміки її боргового навантаження.

Дослідження боргової безпеки держави проводиться для країн, що отримують позики і кредити від Світового банку на основі використання методики «Мінімальна стандартна модель», яка дозволяє розрахувати найбільш важливі коефіцієнти (табл. 1).

Запропоновані показники дають можливість охарактеризувати валютно-фінансовий стан країни-боржника, рівень її загальної платоспроможності та тимчасової ліквідності.

У більшості випадків ці показники прийнято обмежувати граничними значеннями оптимального рівня зовнішньої

заборгованості, оскільки до конкретних меж ситуація зі впливом боргу на економіку та стан фінансово-кредитної сфери країни в цілому може перебувати під контролем держави, а перевищення меж веде до створення й поглиблення кризових явищ в країні.

Розглянемо зміни у складі основних показників боргової безпеки та їх порогові значення для України і країн світу (табл. 1).

Можна побачити, що перший показник є узагальнювальним і досить важливим для проведення оцінки боргової безпеки країни, оскільки показує рівень продуктивності використання іноземних позикових ресурсів як одного з факторів економічного зростання. Згідно з Бюджетним кодексом регламентовано, що величина основної суми державного боргу не повинна перевищувати 60 % фактичного річного обсягу ВВП України [2]. При цьому позичальник повинен використовувати залучені ресурси з такою ефективністю, яка дає йому змогу обслуговувати борг за рахунок отриманих доходів, що в довготривалій перспективі призведе до зростання загальної платоспроможності прямо пропорційно зниженню показника «Валовий зовнішній борг/ВВП». Практично цей показник уже перетнув межу, встановлену для України, і в 2012-2013 рр. перевищував світове обмеження відповідно на 8,7 і 11,7 %. Це спричинено нульовим зростанням ВВП та стрімким збільшенням боргових зобов'язань, що є, починаючи з 2008 р., не тільки для України, але й для інших країн негативним наслідком Світової фінансової кризи.

Таблиця 1

Основні показники боргової безпеки України

№	Показник	Критичні значення індикаторів		2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.
		країн світу	України				
Показники загальної платоспроможності							
1	Відношення валового зовнішнього боргу до ВВП, %	50...80	не більше 60	60,2	56,7	88,7	91,7
2	Рівень зовнішнього боргу в річному обсязі експорту товарів і послуг, %	200...250	не більше 165	132	120,6	191,7	169,4
3	Обсяг валового зовнішнього боргу на душу населення, дол. США	–	–	1812	2226	2254	2563
4	Питома вага боргу міжнародним організаціям у зовнішньому борзі, %	–	не більше 30	3,9	6,4	8,2	8,9

Показники тимчасової ліквідності							
5	Платежі з обслуговування зовнішнього боргу до експорту товарів і послуг, %	25	не більше 18	1,89	1,08	4,02	1,95
6	Відношення міжнародних резервів до валового зовнішнього боргу, %	–	–	39,3	30,5	25,5	29,5
7	Відношення міжнародних резервів до імпорту товарів і послуг, %	–	–	46,0	31,5	47,2	47,3
8	Відношення короткострокового боргу до валового зовнішнього боргу, %	–	–	24,5	19,7	18,3	21,8

Джерело: <http://www.minfin.gov.ua/>.

А тому держава повинна активно проводити політику щодо виходу з кризи, адже саме в кризові періоди для економіки будь-якої країни необхідне державне стимулювання.

Накопичення значного державного боргу має недоліки, пов'язані з тією ситуацією, коли невиробниче призначення державних витрат призводить до перенесення боргового тягаря на майбутні покоління без створення умов для відшкодування витрат та стримування процесу економічного розвитку в державі; зростання обсягів ВВП перерозподіляється на користь кредиторів; соціально-економічна стабільність в державі залежить від отримання нових кредитних ресурсів.

Виявлено, що основними причинами стрімкого зростання державного боргу України є: трансформація економічної системи країни пов'язана з розбудовою фінансово-кредитної, валютної та платіжної системи держави, а це потребує значних фінансових витрат; скорочення обсягів ВВП; значні розміри бюджетного дефіциту; недостатність внутрішніх фінансових ресурсів; дефіцит платіжного балансу; короткостроковий характер державних боргових зобов'язань; висока вартість обслуговування державного боргу; недосконалість системи державних гарантій; переоформлення частки приватного боргу в державний.

Таким чином, ефективне управління державним боргом пом'якшуватиме вплив різкого падіння національного доходу на споживання та інвестиції під час можливої кризи, сприятиме ліквідації

негативних наслідків, які слід постійно враховувати при розробці довгострокової бюджетної політики.

Література

1. Кудряшов В. П. Фінанси : [навчальний посібник] / В. П. Кудряшов. – Херсон : Олді-плюс, 2006. – 352 с.
2. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
3. Про Державний бюджет України на 2013 рік : Закон України від 06.12.2012 р. № 5515-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5515-17>.
4. Пасічник Ю. В. Бюджетна система України : [навчальний посібник] / Ю. В. Пасічник – К. : Знання-Прес, 2006. – 607 с.
5. Чугунов І. Я. Бюджетна система в інституціональному середовищі суспільства / І. Я. Чугунов, Л. В. Лисяк // Фінанси України. – 2009. – № 11. – С. 3–12.

ПЕРСПЕКТИВИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

Економічна частина угоди про асоціацію з Європейським Союзом передбачає вихід української продукції у світовий економічний простір. Це означає, що експорт української продукції збільшиться, але й одночасно в декілька разів збільшиться імпорт з 28 європейських країн. Це призведе до зменшення попиту на українські товари, оскільки вони є неконкурентоспроможними. Тому питання підвищення якості продукції та рівня конкурентоспроможності вітчизняних товарів є актуальним.

На українському ринку 70 % продукції не відповідає європейським стандартам якості [3]. Згідно з розпорядженням від 17 серпня 2002 р. № 447-р «Про затвердження Концепції державної політики у сфері управління якістю продукції», у Європі та світі застосовуються сучасні методи поліпшення якості, зокрема за вимогами міжнародних стандартів ISO серії 9000 та 14000 сертифіковано близько 400 тис. систем управління якістю, і кожного року ця цифра збільшується на 50 тис. одиниць у середньому, тоді як в Україні сертифіковано близько 600 систем [2].

У проблемі розробки шляхів підвищення якості продукції важливе місце посідає питання створення системи менеджменту управління. В Україні діє державна система сертифікації продукції – Система УКРСЕПРО, яка створена для контролю за якістю споживаної продукції. Сертифікація необхідна для підтвердження відповідності українських товарів, уживання або використання яких може бути небезпечним для споживача [1]. Права споживачів товарів і послуг та їх відносини з виробниками і продавцями регулюються Законом України «Про захист прав споживачів». Відповідно до цього закону, споживач при виявленні недоліків або фальсифікації товару має право за своїм вибором вимагати безкоштовного усунення недоліків або заміни на аналогічний товар належної якості [5]. Проте залишається проблема недоінформованості споживачів про їхні права й обов'язки в цій сфері. Тому система менеджменту якості в Україні є недостатньо ефективною.

Питанням розробки шляхів підвищення якості продукції займалися багато закордонних та вітчизняних учених. Вони запропонували такі шляхи підвищення якості товарів і послуг:

1. Упровадження нових технологій, сучасного обладнання й систем контролю за якістю.

2. Розширення бази міжнародних стандартів ISO серії 9000.

3. Створення системи управління (менеджменту) якості:

– сертифікація продукції;

– методи контролю та самоконтролю;

– використання вітчизняного, світового досвіду в управлінні системою якості.

4. Забезпечення доступу інформації до населення.

5. Установлення жорстоких санкцій стосовно тих, хто випускає неякісну продукцію.

7. Проведення опитування щодо якості продукції серед громадян [3].

Це забезпечить:

– підвищення конкурентоспроможності підприємств не тільки на вітчизняних ринках, а й на світових;

– захист державою внутрішніх ринків;

– залучення інвестицій;

– підвищення рівня задоволеності клієнтів;

– збільшення прибутків [4].

Із вищезазначеного можна зробити висновок, що українська продукція, незважаючи на значний потенціал, не є конкурентоспроможною на вітчизняному та європейському ринках. Тому стратегічним завданням для України є підвищення якості продукції та контролю згідно з європейськими стандартами. Це допоможе повернути довіру споживачів до вітчизняного ринку України, інвесторів до національних підприємств і тим самим сприяти зростанню економіки України в цілому.

Література

1. Сертифікація продукції і систем управління якістю [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrsepro.kiev.ua/>.
2. Розпорядження «Про затвердження Концепції державної політики у сфері управління якістю продукції (товарів, робіт, послуг)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/>.
3. Матвеєнко Н. М. Проблеми та перспективи підвищення якості продукції в Україні / Н. М. Матвеєнко // Товарознавчий вісник. – Луцьк, 2009. – С. 10.

4. Томілін О. О. Впровадження системи управління якістю продукції на підприємствах / О. О. Томілін. – 2008. – Режим доступу : <http://www.pdaa.edu.ua/>.
5. Закон України «Про захист прав споживачів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/>.

ОСНОВНІ СКЛАДОВІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах розвитку якісних процесів вітчизняних підприємств досить актуального значення набувають дослідження правильної та логічно побудованої структури системи управління якістю продукції, яка б змогла забезпечити досягнення належного рівня якісних характеристик та властивостей майбутніх виробів.

На сьогодні вітчизняні підприємства промисловості змушені все більше працювати над знаходженням вдалих шляхів розвитку, виходячи з того, що в результаті приналежності України до СОТ не тільки посилилась тенденція активізації інтеграційних процесів, а й відбулись значні зміни в доступі тих чи інших товарів на іноземний ринок за рахунок розширення лібералізації міжнародної торгівлі. Тому для того, щоб продукція вітчизняних підприємств промисловості змогла успішно конкурувати на зовнішньому ринку, а особливо на ринках країн Європи, кожен товаровиробник повинен в повною мірою адаптувати свою систему якості на підприємстві до вимог міжнародних стандартів та іноземних споживачів.

Будь-який виробничий процес та система підприємства складається з певних складових, у межах яких відображається етапність та результативність тих чи інших економічних процесів у досягненні певного кінцевого результату. Якщо звернути увагу на побудову системи управління якістю продукції підприємства, слід зазначити те, що ця система також повинна функціонувати на основі декількох важливих структурних складових та їх взаємопов'язаних елементів.

Першочерговою складовою будь-якої системи управління якістю продукції є задоволення вимог споживачів, що пов'язано з тим, що будь-які управлінські та виробничі процеси, які починають плануватися на підприємстві, зорієнтовані на споживача і саме заради його вимог прагнуть збалансувати всі свої зусилля в напрямі створення нових більш якісних характеристик продукції. У такому випадку побудова системи управління якістю продукції розпочинається з вивчення вимог споживачів за допомогою

застосування вдалого підходу до здійснення маркетингових досліджень потенційного ринку збуту [1, с. 44].

Наступною важливою складовою системи управління якістю продукції вітчизняних підприємств легкої промисловості є ефективність здійснення управлінських процесів підприємства. Основні завдання, які повинні реалізуватись у межах цієї складової, пов'язані з підбором правильної стратегії та тактики, які зосереджені на об'єднанні всіх виробничих процесів підприємства для стимулювання процесів якості. Управлінські процеси розпочинаються з ретельного планування й маркетингу та тісно співпрацюють із конструкторськими, технологічними та контрольними службами підприємства. Тому досить велика роль управлінських процесів у функціонуванні системи якості відводиться забезпеченню кореляції протікання виробничих процесів щодо вимог споживачів та зовнішнього ринку [3, с. 204].

Управлінські процеси, як складова системи управління якістю продукції підприємства, відповідно до своєї спрямованості є прямо пропорційними до виробничих процесів підприємства, які є наступною важливою складовою побудови системи управління якістю. Виробничі процеси досить тісно пов'язані з бізнес-процесами, які створюють належні умови їх функціонування за допомогою необхідного обсягу фінансування, що слугує підґрунтям для економічного обґрунтування якості продукції, оскільки більш якісні товари є більш прибутковими. Виходячи з цього, більш якісні товари здатні приносити для підприємства більший дохід, що в подальшому сприяє виділенню додаткових коштів на нові якісні процеси [2, с. 18].

Наступною важливою складовою системи управління якістю продукції підприємства є діяльність працівників та їх мотивація. Якщо звернути увагу на те, що кожен працівник підприємства виступає в ролі головного виконавця всіх поставлених керівництвом завдань у сфері якості, слід зазначити, що система якості буде ефективною лише тоді, коли кожен працівник буде брати участь у якісних процесах підприємства і працювати за принципом узгодження майбутніх результатів своєї роботи з іншими працівниками [1, с. 45].

Отже, побудова системи управління якістю продукції вітчизняних підприємств за сучасних умов має будуватись на основі чотирьох основних складових, які забезпечують її ефективне функціонування, а саме: задоволення вимог споживачів, управлінські процеси, виробництво та бізнес-процеси, діяльність працівників та мотивація.

Література

1. Адлер Ю. П. Система экономики качества: практический менеджмент / Ю. П. Адлер, С. Е. Щепетова. – М. : РИА «Стардарты и качество», 2005. – 163 с.
2. Таунсенд П. Качество делает деньги. Как вовлечь персонал в процесс обеспечения качества / П. Таунсенд, Дж. Гебхардт : [пер. с англ. А. Л. Раскина]. – М. : РИА «Стардарты и качество», 2009. – 160 с.
3. Харрингтон Дж. Управление качеством в американских корпорациях / Дж. Харрингтон ; [пер. с англ. А. А. Молчанова, А. И. Павлова]. – М. : «Экономика», 1990. – 273 с.

Стегній О. В.,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка,
м. Харків, Україна

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА – КАТАЛІЗАТОР ЕФЕКТИВНОСТІ АГРОПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Необхідність державного регулювання сільського господарства в умовах ринкової економіки зумовлена унікальними особливостями, що притаманні цій галузі, її місцем і значенням у забезпеченні продовольчої безпеки країни та житті суспільства.

Надзвичайно вагомого значення набуває державна цільова Програма розвитку українського села на період до 2015 р., яка затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2007 р. № 1158. Згідно з цією Програмою, прогнозовані обсяги фінансування сільського господарства і сільських територій із держбюджету та інших джерел на весь період 2008-2015 рр. становлять 128,2 млрд грн, або ж у середньому на рік близько 16 млрд грн [2]. Але на сьогодні маємо Закон України «Про Державний бюджет України на 2012 рік» щодо прямої підтримки сільського господарства в 2012 р. [1]. Закон передбачає витратити лише 33 % загального обсягу аграрного бюджету; якщо порівнювати з попередніми роками, то в 2007 р. підтримка була в обсязі 63 % і з кожним роком зменшувалась: у 2008 р. – 57 %, 2009 – 54 % і т. д. Якщо брати обсяг прямої підтримки сільськогосподарських виробників у грошовому еквіваленті, то в 2012 р. заплановано витратити вдвічі менше, ніж у 2008 р., і на 31 % менше, ніж у 2011 р., державні витрати на програми підтримки сільського господарства та розвитку сільських територій на 2012 р. становлять 9,8 млрд грн, що на 2 % менше, ніж торік. Обсяг державної підтримки відображається на економічних показниках аграрних підприємств, скоротися на 6,6 %, загальний рівень рентабельності знизився на 24 %. Підприємства, задіяні в аграрному секторі економіки, можуть розраховувати на бюджетне фінансування близько 10-20 % від загальної потреби, що призводить до суттєвого зниження ефективності використання бюджетних коштів та не призводить до стрімкого підвищення показників розвитку галузі, а навпаки, стримує розвиток аграрних ринків.

У 2012 р., на розвиток сільських територій спрямовано 0,23 млрд грн (3 % загального обсягу аграрного бюджету); на забезпечення аграрного сектору висококваліфікованими кадрами й новітніми розробками – 0,8 млрд грн (10 %). У цілому обсяг аграрного бюджету на 2012 р. затверджено на рівні 8,21 млрд грн, що на 22 % менше, ніж у 2011 р.

Щодо витрат на проведення земельної реформи, то вони зросли щонайменш у п'ять разів, витрати на наукові дослідження збільшились на 8 %, порівняно з 2011 р., але витрати на контроль безпеки, санітарні заходи не збільшувались та залишилися на рівні 2011 р., відповідно 3 % та 2 %. Із вищесказаного можна припустити, що влада планує введення повноцінного ринку землі, але не особливо хвилюється про якість продукції, яку виробляють агропромислові підприємства.

Що стосується державної підтримки аграрного сектору економіки України, то завдяки аналізу відповідної літератури ми з'ясували, які саме механізми використовуються для вирішення підвищення ефективності аграрного виробництва і його конкурентоспроможності, стимулювання інноваційної діяльності, поліпшення використання фондів. Це заходи щодо пільгового і пріоритетного кредитування інвестиційних проектів; бюджетна політика (державні органи мають право розподіляти засоби бюджету за різними напрямками); механізм гарантованих цін, що встановлюються органами влади на рівні, який забезпечує господарствам мінімальну рентабельність виробництва, диференціації транспортних тарифів на перевезення сільсько-господарської продукції та продовольства [3].

Основними причинами неефективного використання коштів державного бюджету, які виділяються на підтримку АПК, є недосконалість механізмів отримання й розподілу бюджетних коштів та порушення бюджетної дисципліни при їх використанні. Щорічна зміна порядку та механізмів виділення коштів із державного бюджету, їх громіздкість, запізниле затвердження та внесення до них неодноразових змін протягом періоду спричиняє несвочасне отримання коштів державної фінансової підтримки та неефективне їх використання.

Література

1. Закон України «Про державний бюджет України на 2012 рік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4282-17>.
2. Заєць К. Д. Державне регулювання виробництва та проблеми підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської

продукції / К. Д. Засць // Науковий вісник БДФА. Серія: Економічні науки : зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Прядко ; Міністерство фінансів України, БДФА. – Чернівці : Технодрук, 2009. – Вип. 4. – С. 190–195.

3. Програма реформ на 2010-2014 рр. Комітет з економічних реформ при Президентові України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov>.

ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ ДО СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Українська зовнішня політика має чітку спрямованість: одним із найважливіших її пріоритетів визначено інтеграцію в європейські структури, зокрема Європейський Союз. Українська держава знаходиться на стадії становлення; вона має не так багато конкурентних переваг, але поступово усвідомлює, що добробут країни, її участь у міжнародному розподілі праці, ступінь інтегрованості у світове господарство і, зрештою, її конкурентоспроможність усе більше залежать від того, наскільки успішно реалізується діяльність транснаціональних компаній (далі – ТНК), інтереси яких пов’язані з національною економікою [1]. Експорт товарів до країн ЄС за 2012 р. складає 20922,6 млн дол. США, що на 6 % нижче, порівняно з 2008 р. [2]. Усі ці та інші обставини зумовлюють необхідність розробки напрямів інтеграції вітчизняного ринку у світове господарство, підтверджують їх своєчасність та актуальність.

Економічна криза в Україні гальмує вихід на світовий ринок у цілому та європейський загалом й утвердження на них потенційно конкурентоспроможних українських підприємств [3]. Цю проблему можна вирішити через:

1) співвідношення «ціна – якість» у позиціонуванні українських товарів на європейському ринку;

2) створення системи інтегрованих комунікацій з європейським ринком;

3) розширення торговельно-економічних контактів зі світовими лідерами:

– для забезпечення інноваційних технологій, інвестицій, модернізації національної економіки (Китай, Сінгапур, Південна Корея, Японія та ін.);

– для просування вітчизняної продукції, зокрема машинобудування та аграрно-промислового комплексу (країни Близького Сходу, Південно-Східної Азії, Латинської Америки, Африканського континенту);

– розробка і впровадження Стратегії розвитку відносин України з Індією [3, с. 4];

4) упровадження концепції партнерського маркетингу з учасниками ринку.

Для здійснення перспектив інтеграції українського ринку створено проект «Підтримка розвитку ділової спроможності українських малих та середніх підприємств – міжнародний аспект», основним інвестором якого є Європейський Союз.

До сприятливих факторів входження України у світове господарство можна віднести:

- 1) геополітичне розташування між західною Європою й Азією;
- 2) наявність дешевої робочої сили, здатної до кваліфікованої й наукоємної праці;
- 3) сприятливі природно-кліматичні умови, багаті природні ресурси;
- 4) потенційно великий ринок збуту товарів і послуг;
- 5) значний науково-технічний потенціал національної економіки України.

Найбільш привабливими для ТНК галузями української економіки є харчова промисловість, галузі машинобудування й металообробки, фінансова, страхова та торговельна сфери [1].

Британець Девід Міллер помітив дві відмінності між підприємцями в Україні та країнах-членах ЄС. По-перше, це повільна реакція виробника, а по-друге – гнучкість. «Те, що ви виробляєте – це не обов'язково те, чого хоче споживач. Спочатку спитайтеся споживача, а потім – виробляйте», – радить експерт.

Отже, з урахуванням зазначених шляхів український ринок буде здатним включатися в масштабні трансконтинентальні проекти. Від моменту здобуття незалежності Україна налагодила зв'язки з понад 180 країнами світу [5]. Прямі іноземні інвестиції в економіці України з країн ЄС становлять 43546,4 млн дол. США станом на 01.01.2013 [2]. Отже, можна зробити висновок, що Україна має всі шанси посісти вигідне положення та стати надійним партнером у світовому господарстві.

Література

1. Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право) : [Наук. журнал. – Вип. 1-2 / Голов. ред. А. П. Степанов]. – К. : Книжкове вид-во НАУ, 2009. – С. 227–233.
2. Державний комітет статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

3. Порошенко П. О. Зовнішня політика України: здобутки, проблеми, перспективи / П. О. Порошенко // Центр Разумкова. Національна безпека і оборона. – 2010. – № 2. – С. 4.
4. Руда О. Проблеми інтеграції України у світове господарство / О. Руда // Галицький економічний вісник. – 2010. – № 4 (29). – С. 68–72.
5. Родічева Л. Інтеграція України у світове господарство / Л. Родічева // Галицький економічний вісник. – 2011. – № 2 (31). – С. 5–9.

ЗМІСТ

Вівчарик А. П. Сучасний стан кредитування сільського господарства України	3
Горіховський М. В. Управлінські аспекти діяльності суб'єктів господарювання в ринковій економіці	6
Горобець І. Ю. Актуальні проблеми та недоліки функціонування бюджетної політики України в умовах євроінтеграції	9
Дранус В. В. Сутність страхування майна сільськогосподарських товаровиробників	12
Зінчук Т. А. Розвиток соціального фінансування сільськогосподарських підприємств	14
Конєв С. І. Основні детермінанти активізації експортно-імпортних операцій вітчизняних підприємств	16
Конопляникова М. А. Оцінка ефективності управління маркетинговою діяльністю підприємств у сфері картографічних послуг	19
Лаврук В. В., Лаврук О. С. Проблеми управління державним боргом України	22
Мірошниченко С. С. Перспективи підвищення якості продукції в Україні	26
Савіцький А. В. Основні складові системи управління якістю продукції підприємства	29
Стегній О. В. Державна підтримка – каталізатор ефективності агропромислових підприємств.....	32
Теременко Т. О. Перспективи інтеграції українського ринку до світового господарства	35

ДЛЯ НОТАТОК

Редактор *С. Сидоренко*.
Технічний редактор, комп'ютерна верстка *А. Іщенко*.
Друк *О. Мішалкіна*. Фальцовально-палітурні роботи *Ю. Шаповалова*.

Підписано до друку 24.04.2014.
Папір офсетний. Формат 60x84 ¹/₁₆ Гарнітура «Times New Roman».
Умовн. друк. арк. 2,32. Обл. вид. арк. 1,5.
Наклад 20 прим. Зам. № 4407.

Видавець і виготовлювач: ЧДУ ім. Петра Могили.
54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10.
Тел.: 8 (0512) 50-03-32, 8 (0512) 76-55-81, e-mail: rector@chdu.edu.ua.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3460 від 10.04.2009 р.